

بازتاب سیره و فرهنگ رضوی در ادبیات دفاع مقدس (موردپژوهی اشعار رضوی معروف عبدالمجید و مشفق تهرانی)

۱. مجید محمدی*، ۲. بهناز نظری**، ۳. فرشته جمشیدی***

۱. استادیار گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

۲. کارشناس ارشد زبان و ادبیات عربی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

۳. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۱/۱۳؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۱/۲۷)

چکیده

شعر دفاع مقدس، با شعر آیینی، به‌ویژه سیره و فرهنگ اهل بیت^(ع) آمیخته‌است. رفتار سیاسی امام رضا^(ع)، برخورد با حکام جور و غاصب عباسی، معاشرت با توده مردم و تأثیرگذاری عمیق ایشان با الگوی عملی بر کسی پوشیده نیست. بر این اساس، سیره و فرهنگ رضوی مبتنی بر فرهنگ پایداری، تأثیری شگرف در ادبیات فارسی و عربی داشته‌است و جلوه‌هایی از پایداری را در شعر رضوی پدید آورده‌است. از این میان، «معروف عبدالمجید» و «مشفق تهرانی» از جمله شاعرانی هستند که با سرودن اشعاری سرشار از عاطفه صادق و پویا ارادت خویش را به ساحت امام هشتم ابراز داشته‌اند. یافته‌های این پژوهش حاکی است که بن‌مایه‌های مشترکی چون توسل و التجاء، زیارت، علم و دانش امام رضا^(ع)، غربت و شهادت، ولادت امام^(ع) و شفاعت و نیز در مواردی چون هدایتگری، وراثت پیامبر^(ص)، جود و بخشش، رحمت و کرامت، و از بین بردن ظلم و ستم در شعر هر دو شاعر افتراق‌هایی وجود دارد. هدف این پژوهش، معرفی فرهنگ رضوی به‌عنوان یکی از مبانی ادبیات پایداری و بازنمایی آن در سروده‌های شاعران نامبرده با رویکردی توصیفی-تحلیلی است. نتایج نشان می‌دهد هر دو شاعر به صفات والای انسانی حضرت^(ع) بیشتر توجه نموده‌اند. دلیل این شباهت آن است که هر دو شاعر از سرچشمه قرآن و حدیث بهره گرفته‌اند. مشفق به زیبایی حضرت^(ع) اشاره کرده، در حالی که معروف عبدالمجید به شرافت زائر امام^(ع) اشاره نموده‌است.

کلیدواژه‌ها: فرهنگ رضوی، شعر دفاع مقدس، مشفق تهرانی، معروف عبدالمجید.

* نویسنده مسئول (E-mail: mohammadimajid44@gmail.com)

** E-mail: behnaznazari0832@gmail.com

*** E-mail: fereshtehjamshidi1992@gmail.com